

VALSTYBINĖS ATOMINĖS ENERGETIKOS SAUGOS INSPEKCIJOS VIRŠININKO
Į S A K Y M A S

**DĖL BRANDUOLINĖS SAUGOS REIKALAVIMŲ BSR-1.9.3-2011 „RADIACINĖ
SAUGA BRANDUOLINĖS ENERGETIKOS OBJEKTUOSE“ PATVIRTINIMO**

2011 m. spalio 6 d. Nr. 22.3-95

Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos radiacinės saugos įstatymo (Žin., 1999, Nr. [11-239](#)) 7¹ straipsnio 2 punktu,

t v i r t i n u Branduolinės saugos reikalavimus BSR-1.9.3-2011 „Radiacinė sauga branduolinės energetikos objektuose“ (pridedama).

VIRŠININKO PAVADUOTOJAS,
ATLIEKANTIS VIRŠININKO FUNKCIJAS

MICHAIL DEMČENKO

PATVIRTINTA

Valstybinės atominės energetikos saugos
inspekcijos viršininko

2011 m. spalio 6 d. įsakymu Nr. 22.3-95

BRANDUOLINĖS SAUGOS REIKALAVIMAI BSR-1.9.3-2011 RADIACINĖ SAUGA BRANDUOLINĖS ENERGETIKOS OBJEKTUOSE

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Branduolinės saugos reikalavimai BSR-1.9.3-2011 „Radiacinė sauga branduolinės energetikos objektuose“ (toliau – Reikalavimai) nustato darbuotojų ar jų atskirų rizikos grupių, nuolatos ar laikinai dirbančių branduolinės energetikos objektuose (toliau – BEO), taip pat kitų asmenų, laikinai vykdančių veiklą BEO, radiacinės saugos reikalavimus ir reikalavimus radiacinės saugos programai, kurią turi parengti licencijos ar leidimo turėtojas.

2. Reikalavimai privalomi licencijos ar leidimo turėtojams ir veiklą BEO vykdančioms organizacijoms.

3. Veiklą su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais BEO reglamentuoja ir kiti teisės aktai, nustatantys radiacinės saugos reikalavimus veiklai su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais.

II. SĄVOKOS

4. Reikalavimuose vartojamos sąvokos:

Licencijos ar leidimo turėtojas – juridinis asmuo, vykdamas branduolinės energetikos srities veiklas, kurių vykdymui reikalingos Lietuvos Respublikos branduolinės saugos įstatymo (Žin., 2011, Nr. [91-4316](#)) 22 straipsnio 1 dalies 2–5 punktuose nurodytos licencijos ir 22 straipsnio 2 dalies 1 bei 2 punktuose nurodyti leidimai.

Darbuotojas, nuolatos ar laikinai dirbantis BEO (toliau – darbuotojas) – asmuo, pagal darbo sutartį ar kitais įstatymų nustatytais pagrindais dirbantis BEO ir veikiamas apšvitos, dėl kurios dozė gali viršyti gyventojams nustatytas dozes.

A kategorijos darbuotojas – darbuotojas, kurio metinė efektinė dozė gali viršyti 6 mSv arba lygiavertė dozė – 0,3 metinės dozės, kurią gauna akių lęšiukai, oda arba galūnės, ribos.

B kategorijos darbuotojas – darbuotojas, nepriskiriamas A kategorijos darbuotojams.

Komandiruotas darbuotojas – veiklą BEO vykdančios organizacijos A kategorijos darbuotojas, įskaitant mokinius, studentus ir stažuotojus, jeigu jų metinė efektinė dozė gali viršyti 6 mSv arba lygiavertė dozė – 0,3 metinės dozės ribos, kurią gauna akių lęšiukai, oda arba galūnės, taip pat paslaugą teikiantis savarankiškai dirbantis fizinis asmuo, dirbantis BEO kontroliuojamoje zonoje.

Lankytojas – asmuo, teisėtai patenkantis į BEO, tačiau nepriskiriamas A arba B kategorijos darbuotojams ir komandiruotiems darbuotojams.

Nurodymas – raštiškas leidimas vykdyti darbus, kuriems vykdyti reikalingas specialus darbo vietos paruošimas, ir nustatantis darbų vykdymo turinį, vietą, laiką ir sąlygas bei radiacinės saugos reikalavimus.

Radiacinės kontrolės sistema – techninių priemonių ir įrenginių visuma, kuria kontroliuojama, kaip užtikrinama darbuotojų, gyventojų ir aplinkos radiacinė sauga.

Sanitarinis šliuzas – fizinis barjeras BEO kontroliuojamoje zonoje, skirtas pirminiam darbuotojų dezaktyvavimui ir užkertantis kelią radioaktyviosioms medžiagoms sklisti.

Sanitarinis punktas – BEO stebimąją ir kontroliuojamąją zonas skirianti patalpa (skyrius), skirta pasikeisti individualiosios saugos priemonėms, palaikyti darbuotojų higienos reikalavimus bei kontroliuoti darbuotojų ir jų aprangos radioaktyvųjų užterštumą.

Veiklą BEO vykdanți organizacija – juridinis asmuo, vykdamas veiklą su

jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais BEO ar veiklą jonizuojančiosios spinduliuotės aplinkoje BEO, kurių vykdymui reikalingos Lietuvos Respublikos radiacinės saugos įstatymo (Žin., 1999, Nr. [11-239](#)) 8 straipsnio 6 punkte nurodytos licencijos ir laikinieji leidimai.

Kitos Reikalavimuose vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos branduolinės saugos įstatyme, Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatyme (Žin., 1996, Nr. [119-2771](#); 2011, Nr. [91-4314](#)), Lietuvos Respublikos radiacinės saugos įstatyme ir kituose teisės aktuose, reglamentuojančiuose radiacinę saugą.

III. BENDRIEJI REIKALAVIMAI LICENCIJOS AR LEIDIMO TURĖTOJUI IR VEIKLĄ BEO VYKdančiai ORGANIZACIJAI

5. Licencijos ar leidimo turėtojas ir veiklą BEO vykdanči organizacija turi vadovautis Lietuvos Respublikos radiacinės saugos įstatyme nurodytais pagrindiniais radiacinės saugos principais, šiais Reikalavimais ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais radiacinę saugą.

6. Licencijos ar leidimo turėtojas atsako už darbuotojų, komandiruočių darbuotojų ir lankytojų radiacinę saugą, jiems dirbant ar lankantis BEO. Licencijos ar leidimo turėtojas turi užtikrinti, kad darbuotojų, komandiruočių darbuotojų ir lankytojų apšvitos dozės neviršytų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos nustatytų ribinių dozių. Komandiruotiems darbuotojams turi būti taikomos tokios pačios radiacinės saugos priemonės, kaip ir BEO darbuotojams.

7. Komandiruočių darbuotojų radiacinė sauga turi būti užtikrinta vadovaujantis Lietuvos higienos normoje HN 83:2004 „Komandiruočių darbuotojų radiacinė sauga“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. gruodžio 9 d. įsakymu Nr. V-889 (Žin., 2004, Nr. [182-6744](#)), nustatytais reikalavimais.

8. Siekiant apsaugoti darbuotojus, komandiruotus darbuotojus ir lankytojus nuo žalingo jonizuojančiosios spinduliuotės poveikio, licencijos ar leidimo turėtojas turi parengti ir Lietuvos Respublikos branduolinės saugos įstatymo ir (arba) jį įgyvendinančių teisės aktų nustatyta tvarka pateikti Valstybinei atominės energetikos saugos inspekcijai (toliau – VATESI) radiacinės saugos programą, kurioje turi būti Reikalavimų 11 punkte nurodyta informacija.

9. Veiklą BEO vykdanči organizacija teisės aktų nustatyta tvarka turi parengti komandiruočių darbuotojų radiacinės saugos programą, kurioje aprašomas šių darbuotojų radiacinės saugos organizavimas.

10. Licencijos ar leidimo turėtojas turi užtikrinti, kad BEO stebimojoje zonoje įrengtose darbo vietose radono tūrinis aktyvumas ir gamtinės spinduliuotės sąlygotas lygiavertės dozės galios lygis neviršytų teisės aktuose nustatytų lygių.

IV. REIKALAVIMAI LICENCIJOS AR LEIDIMO TURĖTOJO RADIACINĖS SAUGOS PROGRAMAI

11. Licencijos ar leidimo turėtojo radiacinės saugos programoje turi būti nurodyta:

11.1. BEO aikštelės teritorijos ir statinių patalpų skirstymas į kontroliuojamąją ir stebimąją zonas bei patekimo į jas tvarka;

11.2. radiacinės saugos užtikrinimo organizavimo tvarka ir vidaus darbo tvarkos taisyklės;

11.3. darbuotojų ir komandiruočių darbuotojų apribotosios dozės ir apšvitos ištyrimo lygiai;

11.4. darbuotojų, komandiruočių darbuotojų apšvitos ir darbo vietų stebėsenos tvarka;

11.5. darbuotojų, komandiruočių darbuotojų ir lankytojų individualiosios saugos priemonės bei jų taikymas;

11.6. radiacinės kontrolės sistemos (įskaitant patalpų, taršos ir aplinkos radiacinės kontrolės sistemas), skirtos radiacinei saugai užtikrinti;

11.7. optimizavimo (ALARA) principo taikymas bei priemonės darbuotojų, komandiruočių darbuotojų ir lankytojų apšvitai mažinti;

11.8. darbuotojų privalomojo radiacinės saugos mokymo, darbuotojų, komandiruočių darbuotojų ir lankytojų instruktavimo tvarka;

11.9. darbuotojų sveikatos tikrinimo organizavimo tvarka;

11.10. avarinės apšvitos stebėsenos tvarka.

12. Tais atvejais, kai, atsižvelgus į BEO sudėtingumą ir gyvavimo etapą, Reikalavimų 11 punkte nurodytos informacijos licencijos ar leidimo turėtojas pateikti negali, suderinus su VATESI, radiacinės saugos programoje gali būti pateikiama ne visa 11 punkte nurodyta informacija.

V. KONTROLIUOJAMOJI IR STEBIMOJI ZONOS BEI PATEKIMO Į JAS TVARKA

13. Licencijos ar leidimo turėtojas BEO aikštelės teritoriją ir statinių patalpas turi suskirstyti į kontroliuojamąją ir stebimąją zonas.

14. BEO kontroliuojamosios zonos ir stebimosios zonos ribos turi būti atskirtos techninėmis bei administracinėmis priemonėmis ir patekimas į jas bei išėjimas iš jų turi būti kontroliuojamas.

15. BEO kontroliuojamosios zonos patalpos pagal radiacinę būklę jose turi būti skirstomos į kategorijas, nurodytas Reikalavimų 1 priede.

16. BEO kontroliuojamosios zonos ribos ir kontroliuojamosios zonos patalpų kategorijos bei stebimosios zonos ribos turi būti peržiūrimos ir, jei reikia, keičiamos.

17. Licencijos ar leidimo turėtojas turi laikytis šių BEO kontroliuojamosios zonos valdymo reikalavimų:

17.1. patekimas į kontroliuojamąją zoną ir išėjimas iš jos turi būti ribojamas fizinėmis ir administracinėmis priemonėmis;

17.2. iš BEO kontroliuojamosios zonos išeinantys darbuotojai, komandiruoti darbuotojai ir lankytojai bei išvažiuojančios transporto priemonės bei išnešami ar išvežami daiktai ir įranga turi būti tikrinami radioaktyviosios taršos matavimo ir dozimetrinės kontrolės įranga;

17.3. BEO kontroliuojamosios zonos ribos turi būti pažymėtos ženklinimo priemonėmis, nustatytomis Lietuvos standartu LST ISO 361:1998 „Pagrindinis jonizuojančiosios spinduliuotės ženklas“. Įspėjamieji ženklai gali būti papildyti kitais informaciniais užrašais (pavyzdžiui, „Dėmesio, pavojinga zona“, „Dėmesio, užteršta zona“, „Atsargiai–spinduliuotė“, „Radioaktyviosios atliekos“, „Eiti draudžiama“, „Dirbti čia“ ir kitais), kurie turi būti gerai matomi ne mažesniu kaip 3 metrų atstumu;

17.4. ant BEO kontroliuojamosios zonos patalpų durų turi būti pažymėta patalpų kategorija;

17.5. ant BEO kontroliuojamosios zonos koridorių ir laiptinių sienų turi būti pažymėtos darbuotojų evakuavimo kryptys;

17.6. visi avariniai išėjimai iš BEO kontroliuojamosios zonos turi būti uždaryti ir užantspauduoti, juose įrengta apsauginė signalizacija;

17.7. BEO kontroliuojamosios zonos patalpų ir jose esančios įrangos, baldų paviršiai turi būti padengti radionuklidų nesorbuojančiomis ir lengvai dezaktyvuojamomis medžiagomis.

18. Licencijos ar leidimo turėtojas turi nustatyti kontroliuojamosios zonos valdymo ir kontrolės tvarką, kurioje turi būti nurodyta:

18.1. elgesio kontroliuojamojoje zonoje ir naudojimosi radioaktyviosios taršos kontrolės įranga taisyklės;

18.2. išeinančių iš BEO kontroliuojamosios zonos darbuotojų, komandiruočių darbuotojų ir lankytojų, transporto priemonių bei išnešamų, išvežamų daiktų, įrangos patikrinimų radioaktyviosios taršos kontrolės įranga bei dezaktyvavimo tvarka;

18.3. avarinių išėjimų atidarymo tvarka;

18.4. BEO kontroliuojamosios zonos teritorijos ir patalpų valymo bei dezaktyvavimo tvarka;

18.5. kita informacija, susijusi su kontroliuojamosios zonos valdymu ir kontrole.

19. Į BEO kontroliuojamąją zoną turi būti patenkama ir iš jos išeinama tik per sanitarinius punktus.

20. Sanitariniuose punktuose suoliukais, pertvaromis, sienelėmis ar kitomis priemonėmis turi būti pažymėtos ribos, skiriančios radionuklidais neužterštą ir potencialiai užterštą dalis.

21. Sanitariniuose punktuose turi būti:

21.1. priemonės darbuotojų, komandiruočių darbuotojų bei lankytojų aprangai ir darbuotojų individualiosios saugos priemonėms saugoti;

21.2. praustuvės radionuklidais neužterštoje ir potencialiai užterštoje dalyse, dezaktyvavimo medžiagos, sanitariniai mazgai, dušai, higienos kambariai bei kitos sanitarinio švarinimo patalpos;

21.3. darbuotojų, komandiruočių darbuotojų ir lankytojų bei jų aprangos paviršiaus radioaktyviojo užterštumo matavimo įranga, išdėstyta perėjimo iš potencialiai užterštos į radionuklidais neužterštą dalį vietose.

22. Siekiant užkirsti kelią radionuklidams iš kontroliuojamosios zonos I ir II kategorijos patalpų patekti į III kategorijos patalpas, šios patalpos turi būti atskirtos stacionariaisiais arba laikiniais sanitariniais šliuzais, kuriuose turi būti:

22.1. įrengtos vietos persirengti, individualiosios saugos priemonėms saugoti ir darbuotojų bei užterštos įrangos dezaktyvavimui;

22.2. individualiosios saugos priemonių radioaktyviojo užterštumo matavimo įranga;

22.3. įrengtos vietos radioaktyviosioms atliekoms surinkti.

23. Licencijos ar leidimo turėtojas turi užtikrinti, kad BEO kontroliuojamojoje zonoje darbuotojai ir komandiruoti darbuotojai:

23.1. būtų dėmesingi kontroliuojamosios zonos ženklams ir informaciniam užrašams, garso, šviesos ir kitiems signalams bei žinotų jų paskirtį;

23.2. eiti į darbo vietą tik nustatytais maršrutais;

23.3. numatytų ir planuotų darbų eiliškumą bei jų vykdymo laiką;

23.4. siekti, kad dirbant rankų, aprangos, įrankių ir instrumentų paviršiaus radioaktyvūs užterštumas būtų kiek įmanoma mažesnis;

23.5. darbas būtų atliekamas kuo labiau mechanizuotai arba automatizuotai;

23.6. laikytusi asmeninės higienos.

24. Licencijos ar leidimo turėtojas turi užtikrinti, kad BEO kontroliuojamojoje zonoje lankytojai vykdytų Reikalavimų 23.1, 23.2, 23.6 punktuose nustatytus reikalavimus.

25. BEO kontroliuojamojoje zonoje draudžiama:

25.1. dirbti be individualiosios saugos priemonių;

25.2. dirbti be individualiosios dozimetrinės kontrolės prietaisų;

25.3. gerti, valgyti, rūkyti (išskyrus atskiras licencijos ar leidimo turėtojo nustatytas vietas), naudoti kosmetiką.

26. Stebimosios zonos statusą BEO aikštelės teritorijai ir jo statinių patalpoms licencijos ar leidimo turėtojas turi suteikti bet kuriai kitai zonai, kuri nėra priskirta kontroliuojamai zonai.

27. Licencijos ar leidimo turėtojas turi laikytis šių BEO stebimosios zonos valdymo taisyklių:

27.1. pažymėti stebimosios zonos ribas;

27.2. nustatyti stebimosios zonos valdymo ir kontrolės tvarką;

27.3. užtikrinti, kad būtų vykdoma iš stebimosios zonos išeinančių darbuotojų, komandiruočių darbuotojų ir lankytojų radioaktyviosios taršos kontrolė;

27.4. užtikrinti, kad būtų vykdoma iš BEO aikštelės išvažiuojančių transporto priemonių

bei jose esančių daiktų dozimetrinė kontrolė.

VI. RADIACINĖS SAUGOS UŽTIKRINIMO ORGANIZAVIMO TVARKA IR VIDAUS DARBO TVARKOS TAISYKLĖS

28. Licencijos ar leidimo turėtojas turi:

28.1. paskirti už radiacinę saugą atsakingą tarnybą (padalinį), kuri organizuoja radiacinės saugos priemonių įgyvendinimą BEO;

28.2. nustatyti radiacinės saugos reikalavimus kiekvienos pareigybės darbuotojams ir su jais supažindinti darbuotojus.

29. Licencijos ar leidimo turėtojas turi nustatyti elgesio kontroliuojamojoje zonoje ir naudojimosi radioaktyviosios taršos kontrolės įranga tvarką ir teisės aktų nustatyta tvarka supažindinti su ja darbuotojus, komandiruotus darbuotojus ir lankytojus.

30. Darbai BEO kontroliuojamojoje zonoje, kurių metu darbuotojai gali gauti didesnę nei licencijos ar leidimo turėtojo nustatytą dienos apribotąją dozę, turi būti atliekami laikantis licencijos ar leidimo turėtojo nustatytų darbo organizavimo reikalavimų ir turi būti įforminti nurodymais.

31. Licencijos ar leidimo turėtojas turi sudaryti darbų, kuriems atlikti reikalingi nurodymai, sąrašus ir patvirtinti nurodymų formas bei nustatyti jų išdavimo, pildymo, registravimo, galiojimo ir saugojimo tvarką.

32. Nurodymuose turi būti nurodoma:

32.1. atliekamų darbų pobūdis ir jų detalus aprašymas, darbų priežiūros tvarka;

32.2. patalpų, kuriose darbuotojai planuoja dirbti, radiacinė būklė bei jų kartogramos, žemėlapiai;

32.3. laikas, per kurį leidžiama atlikti nurodyme nustatytus darbus;

32.4. privalomos individualiosios saugos priemonės;

32.5. kitos licencijos ar leidimo turėtojo nustatytos radiacinės saugos užtikrinimo priemonės.

VII. DARBUOTOJŲ IR KOMANDIRUOTŲ DARBUOTOJŲ APRIBOTOSIOS DOZĖS IR APŠVITOS IŠTYRIMO LYGIAI

33. Siekiant užtikrinti darbuotojų radiacinę saugą, licencijos ar leidimo turėtojas turi nustatyti darbuotojų apribotąsias dozes ir darbuotojų apšvitos ištyrimo lygius.

34. Apšvitos ištyrimo lygiai nustatomi atsižvelgiant į realiai galimą apšvitą ir siekiant užtikrinti optimalias darbuotojų radiacinės saugos priemones.

35. Apšvitos ištyrimo lygius licencijos ar leidimo turėtojas turi nustatyti A ir B kategorijos darbuotojams atskirai. Taip pat ištyrimo lygiai gali būti nustatyti skirtingus darbus dirbantiems darbuotojams.

36. Apšvitos ištyrimo lygiai, atsižvelgiant į BEO radiacinę būklę ir atliekamus darbus, turi būti tikslinami.

37. Veiklą BEO vykdanči organizacija turi nustatyti komandiruotų darbuotojų apribotąsias dozes ir darbuotojų apšvitos ištyrimo lygius vadovaujantis Reikalavimų 34 ir 35 punktų nuostatomis.

VIII. DARBUOTOJŲ IR KOMANDIRUOTŲ DARBUOTOJŲ APŠVITOS IR DARBO VIETŲ STEBĖSENA

38. Licencijos ar leidimo turėtojas turi parengti darbuotojų apšvitos ir darbo vietų stebėsenos programą ir kiekvienais metais ją peržiūrėti bei atnaujinti atsižvelgiant į BEO radiacinę būklę ir atliekamų darbų pobūdį.

39. Darbuotojų apšvitos ir darbo vietų stebėsenos programą ir jos atnaujinimus licencijos

ar leidimo turėtojas turi suderinti su VATESI.

40. Darbuotojų apšvitos ir darbo vietų stebėsenai atlikti naudojama įranga turi būti išbandoma, tikrinama ir kalibruojama teisės aktų nustatyta tvarka.

41. Darbo vietų stebėsenos programoje turi būti nurodyta:

41.1. matuojami dydžiai (dozė, dozės galia, paviršinis ir oro radioaktyvūs užterštumas);

41.2. matavimų vieta ir dažnumas;

41.3. priimtinausi matavimo metodai ir naudojama metrologiškai patikrinta bei spinduliuotės rūšiai ir energijoms tinkama matavimo įranga;

41.4. apšvitos lygiai ir priemonės, kurias būtina taikyti viršijus šiuos apšvitos lygius.

42. Licencijos ar leidimo turėtojas turi registruoti ir analizuoti darbo vietų stebėsenos rezultatus ir su jais supažindinti darbuotojus.

43. Turi būti stebima visų A kategorijos darbuotojų apšvita. B kategorijos darbuotojų apšvitos stebėseną atliekama tik siekiant patvirtinti, kad jie teisingai priskirti šiai kategorijai, tačiau, VATESI nurodžius, turi būti atliekama ir šios kategorijos darbuotojų individualiosios apšvitos stebėseną.

44. Darbuotojų apšvita turi būti registruojama taip, kad atliekant analizę būtų galima nustatyti darbuotojų apšvitos dozes darbuotojams atliekant skirtingo pobūdžio darbus ir skirtingomis apšvitos sąlygomis.

45. Licencijos ar leidimo turėtojas turi nustatyti darbuotojus, kuriems tikėtina vidinė apšvita ir organizuoti šių darbuotojų vidinės apšvitos stebėseną teisės aktų nustatyta tvarka.

46. Vykdydamas darbuotojų apšvitos stebėseną licencijos ar leidimo turėtojas turi:

46.1. atsižvelgęs į apšvitos sąlygas, nustatyti individualiųjų dozimetų išdavimo, grąžinimo, keitimo, naudojimo ir registravimo tvarką. Darbuotojams atliekant didesnės apšvitos tikimybės darbus bei darbus I ir II kategorijos patalpose, individualiajai apšvitai vertinti licencijos ar leidimo turėtojas turi papildomai naudoti ir elektroninius dozimetrus;

46.2. ne rečiau kaip kartą per mėnesį registruoti kiekvieno darbuotojo apšvitos rezultatus, nurodant:

46.2.1. bendrą informaciją apie darbą (darbuotojo pareigos, atlikti darbai ir kt.);

46.2.2. į organizmą patekusius radionuklidus, jų aktyvumą (jei matuoti), gautas išorinės ir vidinės apšvitos dozes ir duomenis, kaip įvertintos apšvitos dozės;

46.3. organizuoti darbuotojo, gavusio didesnę nei ribinę apšvitos dozę, sveikatos patikrinimą teisės aktų nustatyta tvarka;

46.4. darbuotojo gautas kalendorinių metų efektines išorinės ir vidinės apšvitos dozes arba darbuotojui baigus su apšvita susijusį darbą, arba jam perėjus į kitą darbą, jo individualiosios apšvitos rezultatus Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos nustatyta tvarka perduoti Valstybės jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinių ir darbuotojų apšvitos registrai;

46.5. saugoti darbuotojų apšvitos stebėsenos rezultatus;

46.6. vykdyti avarinės apšvitos stebėseną neįprastųjų įvykių metu.

47. Licencijos ar leidimo turėtojas turi vykdyti apšvitos stebėseną komandiruotiems darbuotojams Reikalavimų 38–46 punktuose nustatyta tvarka.

48. Lankytojams, besilankantiems BEO kontroliuojamoje zonoje turi būti vykdoma apšvitos stebėseną. Tais atvejais, kai BEO kontroliuojamojoje zonoje lankosi grupė lankytojų, gali būti vykdoma grupinė apšvitos stebėseną, kai lankytojų grupė naudojasi vienu individualiuoju dozimetru.

IX. INDIVIDUALIOSIOS SAUGOS PRIEMONĖS

49. Licencijos ar leidimo turėtojas turi:

49.1. aprūpinti darbuotojus, komandiruotus darbuotojus ir lankytojus individualiosios saugos priemonėmis;

49.2. užtikrinti, kad darbuotojų, komandiruočių darbuotojų ir lankytojų individualiosios saugos priemonės nesukels žalos sveikatai;

49.3. instruktuoti darbuotojus, komandiruotus darbuotojus ir lankytojus, kaip naudotis individualiosios saugos priemonėmis;

49.4. užtikrinti, kad individualiosios saugos priemonės būtų tinkamai naudojamos, saugomos ir išbandomos teisės aktų nustatyta tvarka;

49.5. įrengti patalpas individualiosios saugos priemonėms saugoti, jas skalbti ir dezaktyvuoti.

50. Parinkdamas individualiosios saugos priemones bei nustatydamas jų naudojimo ir keitimo tvarką, Licencijos ar leidimo turėtojas turi atsižvelgti į BEO kontroliuojamosios zonos ir darbo vietos radiacinę būklę bei atliekamų darbų pobūdį.

X. RADIACINĖS KONTROLĖS SISTEMA

51. BEO turi būti įdiegta radiacinės kontrolės sistema, kuri kontroliuojamus dydžius matuotų BEO statinių patalpose, aikštelės teritorijoje ir už jos ribų bei užtikrintų:

51.1. technologinių operacijų, saugos barjerų sistemos ir patalpų radiacinę kontrolę;

51.2. radioaktyviosios taršos kontrolę;

51.3. aplinkos radiacinę kontrolę.

52. Licencijos ar leidimo turėtojas turi pasirinkti radiacinės kontrolės sistemą, atsižvelgdamas į:

52.1. radiacinės kontrolės objektus;

52.2. radiacinės kontrolės būdus;

52.3. kontroliuojamus dydžius;

52.4. leistinus ir ištirimo kontroliuojamų dydžių lygius;

52.5. radiacinės kontrolės taškus;

52.6. radiacinės kontrolės periodiškumą;

52.7. radiacinės kontrolės technines priemones ir metodikas.

53. Licencijos ar leidimo turėtojas turi nustatyti, kokie kontroliuojami dydžiai, apibūdinantys BEO ir BEO aplinkos būklę, turi būti matuojami ir pasirinkti atitinkamus matavimo prietaisus.

54. Kontroliuojami dydžiai turi būti matuojami normalios eksploatacijos, planinių remontų, tikėtinų įvykių metu ir neįprastųjų įvykių atvejais.

55. Radiacinės kontrolės metodai ir mėginių paėmimo metodikos turi atitikti teisės aktų nustatytus reikalavimus.

56. Licencijos ar leidimo turėtojas turi įrengti patalpas bandinių paruošimui ir matavimų atlikimui.

57. BEO patalpose matuojamiems kontroliuojamiems dydžiams viršijus nustatytus lygius arba pakitus radiacinei būklei, radiacinės kontrolės sistema privalo šviesos arba garso signalais informuoti BEO radiacinei būklės stebėjimo pultą.

58. BEO statinių patalpose ir aikštelės teritorijoje, kur technologinių operacijų metu radiacinė būklė gali greitai ir žymiai pakisti, radiacinės kontrolės sistemoje būtina įrengti ir tuo pačiu metu naudoti rodomuosius ir signalizuojamuosius signalus.

59. BEO aplinkos radiacinė kontrolė turi būti vykdoma teisės aktų nustatyta tvarka.

XI. OPTIMIZAVIMO (ALARA) PRINCIPO TAIKYMAS BEI APŠVITOS MAŽINIMO PRIEMONĖS

60. Darbuotojų ir komandiruočių darbuotojų radiacinė sauga turi būti tokia, kad individualiosios apšvitos dozių dydis, apšvitintų žmonių skaičius ir nepagrįstos apšvitos tikimybė būtų kuo mažesnė.

61. Licencijos ar leidimo turėtojas turi parengti radiacinės saugos optimizavimo

(ALARA) programą ir numatyti joje darbuotojų ir komandiruočių darbuotojų radiacinės saugos optimizavimo priemonės. Kiekvienais metais radiacinės saugos optimizavimo (ALARA) programa turi būti peržiūrima ir, jei reikia, atnaujinama, bei parengiamas šios programos įgyvendinimo priemonių metinis planas.

62. Radiacinės saugos optimizavimo (ALARA) programoje turi būti nurodytos priemonės ir procedūros darbuotojų ir komandiruočių darbuotojų apšvitai ir susidarančių radioaktyviųjų medžiagų kiekiui sumažinti (apšvitos mažinimas darbo vietose, paviršiaus ir oro radioaktyviojo užterštumo mažinimas, optimalaus darbuotojų skaičiaus nustatymas, atsižvelgiant į darbų pobūdį, apsauginių ekranų naudojimas, dezaktyvavimas, jodo profilaktika ir t.t.).

XII. DARBUOTOJŲ, KOMANDIRUOTŲ DARBUOTOJŲ IR LANKYTOJŲ MOKYMAS, INSTRUKTAVIMAS

63. Darbuotojai ir komandiruoti darbuotojai teisės aktų nustatyta tvarka turi būti mokomi ir instruktuojami, o lankytojai – instruktuojami radiacinės saugos klausimais.

XIII. DARBUOTOJŲ SVEIKATOS TIKRINIMAS

64. Licencijos ar leidimo turėtojas atsako už darbuotojų sveikatos tikrinimo organizavimą. Už komandiruočių darbuotojų sveikatos tikrinimo organizavimą atsako veiklą BEO vykdančią organizaciją.

65. Darbuotojų ir komandiruočių darbuotojų sveikatos tikrinimas organizuojamas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos nustatyta tvarka.

XIV. DARBUOTOJŲ, KOMANDIRUOTŲ DARBUOTOJŲ IR LANKYTOJŲ ATSAKOMYBĖ

66. Darbuotojai, komandiruoti darbuotojai ir lankytojai BEO kontroliuojamoje zonoje turi:

66.1. vykdyti licencijos ar leidimo turėtojo nustatytus radiacinės saugos reikalavimus ir laikytis vidaus darbo tvarkos taisyklių;

66.2. tinkamai naudoti individualiosios apsaugos priemonės bei įrangą, naudojamą darbo vietų ir apšvitos stebėsenai bei radioaktyviojo užterštumo kontrolei.

XV. RADIACINĖS SAUGOS UŽTIKRINIMO PRIEŽIŪRA

67. VATESI atlieka patikrinimus, kaip licencijos ar leidimo turėtojas užtikrina darbuotojų, komandiruočių darbuotojų ir lankytojų radiacinę saugą, vykdo darbo vietų ir darbuotojų apšvitos stebėseną, įgyvendina radiacinės saugos programos ir radiacinės saugos optimizavimo (ALARA) programos priemones.

68. VATESI atlieka patikrinimus, kaip veiklą BEO vykdančią organizaciją įgyvendina radiacinės saugos programą.

69. Licencijos ar leidimo turėtojas iki kiekvienų kalendorinių metų kovo 1 dienos turi pateikti VATESI metinę ataskaitą apie darbuotojų apšvitos ir darbo vietų stebėsenos programos bei radiacinės saugos optimizavimo (ALARA) programos įgyvendinimą, kurioje turi būti nurodoma:

69.1. darbuotojų, komandiruočių darbuotojų ir lankytojų metinės apšvitos duomenys bei jų analizė;

69.2. radiacinės saugos optimizavimo (ALARA) programos įgyvendinimo rezultatai ir kitiems metams numatomos priemonės.

XVI. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

70. Licencijos ar leidimo turėtojas ir veiklą BEO vykdanči organizacija, pažeidę Reikalavimų nuostatas, atsako teisės aktų nustatyta tvarka.

Branduolinės saugos reikalavimų
BSR-1.9.3-2011 „Radiacinė sauga
branduolinės energetikos objektuose“
1 priedas

**BRANDUOLINĖS ENERGETIKOS OBJEKTŲ KONTROLIUOJAMOSIOS ZONOS
PATALPŲ KATEGORIJOS**

Patalpų kategorija	Kontroliuojamieji dydžiai			
	Dozės galia, $\mu\text{Sv/h}$	Paviršinis užterštumas ? dalelėmis, $\text{Bq}\cdot\text{cm}^{-2}$	Paviršinis užterštumas ? dalelėmis, $\text{Bq}\cdot\text{cm}^{-2}$	Aerozolių tūrinis aktyvumas, $\text{Bq}\cdot\text{m}^{-3}$
I	> 56	> 20	> 266	> 1110
II	12-56	4-20	40-266	185-1110
III	< 12	< 4	< 40	< 185

PASTABA. Siekiant trumpaamžių radionuklidų skilimo, aerozolių tūrinis aktyvumas matuojamas išlaikius filtrą 30 min.
